

Bijlage 4. Implementatieplan

Onderwerp / aanbeveling	Knelpunt bij implementatie	Mogelijke oplossingsrichting	Verantwoordelijke partij(en)																		
<table border="1"> <tr> <td>Medicatie → ingrepen ↓</td> <td>TAR (trombocyten- aggregatie- remmers)</td> <td>DOAC (direct-werkende- orale- anticoagulantia)</td> <td>Regulier-gebruik-LMWH (laag-moleculgewicht- heparines)</td> <td>VKA (vitamine-K-antagonisten)</td> <td>Combinaties (inclusief-combinaties-van-TAR)</td> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Extractie-gebitselement(en) • Parodontale-ingreep • Plaatsen-implantaat • Bioprotectanten • Chirurgische-verwijdering-gebitselement(en) • Apexresectie • Sinusbodemlevatie • Peri-implantaire-chirurgie </td> <td> <p>Niet-staken, maar:</p> <p>1. • Overweeg aanvullende-maatregelen-(bijvoorbeeld-wondoppervlak-verkleinen,-faseren-behandeling,-inhechten-resorbeerbare-wondverbanden)-bij-aanwezigheid-van-meerdere-factoren-die-het-bloedingsrisico-vergroten-(zie-kader-1)</p> <p>2. • Overleg-met-voorschrijver-en/of-trombosedienst/expertisecentrum-als-wordt-ingeschat-dat-maatregelen-onder-“1”-niet-afdoende-zullen-zijn</p> </td> <td> <p>• Niet-staken-bij-INR ≤ 3,5-van-max-24-uur-oud, maar:</p> <p>1. • Overweeg aanvullende-maatregelen-(bijvoorbeeld-wondoppervlak-verkleinen,-faseren-behandeling,-inhechten-resorbeerbare-wondverbanden)-bij-aanwezigheid-van-meerdere-factoren-die-het-bloedingsrisico-vergroten-(zie-kader-1)</p> <p>2. • Overleg-met-trombosedienst/expertisecentrum-als-wordt-ingeschat-dat-maatregelen-onder-“1”-niet-afdoende-zullen-zijn</p> <p>• Bij-INR > 3,5-of-INR-bepaling > 24-uur-oud: overleg-trombosedienst/expertisecentrum</p> </td> <td> <p>• Bij-combinaties-met-VKA-of-LMWH: overleg-met-trombosedienst/expertisecentrum</p> <p>• Bij-overige-combinaties: overleg-met-voorschrijver-of-het-veilig-is-om-de-medicatie-kortdurend-aan-te-passen</p> </td> </tr> <tr> <td>Abcesincisie</td> <td>Overleg-bij-twijfel-met-MKA-chirurg</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Geleidingsanesthesie</td> <td>Niet-staken</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Medicatie → ingrepen ↓	TAR (trombocyten- aggregatie- remmers)	DOAC (direct-werkende- orale- anticoagulantia)	Regulier-gebruik-LMWH (laag-moleculgewicht- heparines)	VKA (vitamine-K-antagonisten)	Combinaties (inclusief-combinaties-van-TAR)	<ul style="list-style-type: none"> • Extractie-gebitselement(en) • Parodontale-ingreep • Plaatsen-implantaat • Bioprotectanten • Chirurgische-verwijdering-gebitselement(en) • Apexresectie • Sinusbodemlevatie • Peri-implantaire-chirurgie 	<p>Niet-staken, maar:</p> <p>1. • Overweeg aanvullende-maatregelen-(bijvoorbeeld-wondoppervlak-verkleinen,-faseren-behandeling,-inhechten-resorbeerbare-wondverbanden)-bij-aanwezigheid-van-meerdere-factoren-die-het-bloedingsrisico-vergroten-(zie-kader-1)</p> <p>2. • Overleg-met-voorschrijver-en/of-trombosedienst/expertisecentrum-als-wordt-ingeschat-dat-maatregelen-onder-“1”-niet-afdoende-zullen-zijn</p>	<p>• Niet-staken-bij-INR ≤ 3,5-van-max-24-uur-oud, maar:</p> <p>1. • Overweeg aanvullende-maatregelen-(bijvoorbeeld-wondoppervlak-verkleinen,-faseren-behandeling,-inhechten-resorbeerbare-wondverbanden)-bij-aanwezigheid-van-meerdere-factoren-die-het-bloedingsrisico-vergroten-(zie-kader-1)</p> <p>2. • Overleg-met-trombosedienst/expertisecentrum-als-wordt-ingeschat-dat-maatregelen-onder-“1”-niet-afdoende-zullen-zijn</p> <p>• Bij-INR > 3,5-of-INR-bepaling > 24-uur-oud: overleg-trombosedienst/expertisecentrum</p>	<p>• Bij-combinaties-met-VKA-of-LMWH: overleg-met-trombosedienst/expertisecentrum</p> <p>• Bij-overige-combinaties: overleg-met-voorschrijver-of-het-veilig-is-om-de-medicatie-kortdurend-aan-te-passen</p>	Abcesincisie	Overleg-bij-twijfel-met-MKA-chirurg			Geleidingsanesthesie	Niet-staken			<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende kennis bij mondzorgverlener omtrent werking en nut van antitrombotica en risico's bij staken van antitrombotica • Eenzijdige focus van mondzorgverlener op voorkomen van nabloedingen • Onzekerheid bij mondzorgverlener bij het inschatten van het bloedingrisico van een ingreep bij gebruik van antitrombotica 	<p>Deskundigheidsbevordering door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • publicatie over de richtlijn in Nederlandse en internationale tijdschriften • nascholing mondzorgverleners • inbedding richtlijn in reguliere opleidingen <p>Patiëntenvoorlichting over voor- en nadelen tijdelijk onderbreken antitrombotica m.b.v. bij de richtlijn behorende patiënteninformatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ANT • FNT • Harteraad • KNMT • NVM • NVMKA • NVVP • Opleidingen tandheelkunde en mondzorgkunde
Medicatie → ingrepen ↓	TAR (trombocyten- aggregatie- remmers)	DOAC (direct-werkende- orale- anticoagulantia)	Regulier-gebruik-LMWH (laag-moleculgewicht- heparines)	VKA (vitamine-K-antagonisten)	Combinaties (inclusief-combinaties-van-TAR)																
<ul style="list-style-type: none"> • Extractie-gebitselement(en) • Parodontale-ingreep • Plaatsen-implantaat • Bioprotectanten • Chirurgische-verwijdering-gebitselement(en) • Apexresectie • Sinusbodemlevatie • Peri-implantaire-chirurgie 	<p>Niet-staken, maar:</p> <p>1. • Overweeg aanvullende-maatregelen-(bijvoorbeeld-wondoppervlak-verkleinen,-faseren-behandeling,-inhechten-resorbeerbare-wondverbanden)-bij-aanwezigheid-van-meerdere-factoren-die-het-bloedingsrisico-vergroten-(zie-kader-1)</p> <p>2. • Overleg-met-voorschrijver-en/of-trombosedienst/expertisecentrum-als-wordt-ingeschat-dat-maatregelen-onder-“1”-niet-afdoende-zullen-zijn</p>	<p>• Niet-staken-bij-INR ≤ 3,5-van-max-24-uur-oud, maar:</p> <p>1. • Overweeg aanvullende-maatregelen-(bijvoorbeeld-wondoppervlak-verkleinen,-faseren-behandeling,-inhechten-resorbeerbare-wondverbanden)-bij-aanwezigheid-van-meerdere-factoren-die-het-bloedingsrisico-vergroten-(zie-kader-1)</p> <p>2. • Overleg-met-trombosedienst/expertisecentrum-als-wordt-ingeschat-dat-maatregelen-onder-“1”-niet-afdoende-zullen-zijn</p> <p>• Bij-INR > 3,5-of-INR-bepaling > 24-uur-oud: overleg-trombosedienst/expertisecentrum</p>	<p>• Bij-combinaties-met-VKA-of-LMWH: overleg-met-trombosedienst/expertisecentrum</p> <p>• Bij-overige-combinaties: overleg-met-voorschrijver-of-het-veilig-is-om-de-medicatie-kortdurend-aan-te-passen</p>																		
Abcesincisie	Overleg-bij-twijfel-met-MKA-chirurg																				
Geleidingsanesthesie	Niet-staken																				
<p>Kader 1. Factoren die het bloedingrisico vergroten</p> <p>Bij afwezigheid van gedegen bewijs blijft een klinische inschatting van het bloedingrisico van ingrepen in de mond van belang.</p> <p>Combinaties van factoren die het bloedingrisico vergroten zijn bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een te verwachten gecompliceerd uit te voeren behandeling • een groot wondoppervlak • geen mogelijkheid om de wond primair te sluiten • een geïnfecteerd wondgebied • geen mogelijkheid tot wondcompressie • een kwetsbare patiënt 																					
<p>Bij patiënten die antitrombotica gebruiken wordt hechten na een ingreep in de mond aanbevolen, onafhankelijk van de soort antitrombotica en het al dan niet tijdelijk staken daarvan.</p> <p>Daarnaast wordt bij patiënten die antitrombotica gebruiken aangeraden ná de ingreep de wond walsend te spoelen met, dan wel te bijten op een gaasje gedrenkt in, tranexaminezuur 5%. Uitzondering op dit advies vormt de groep patiënten die een enkele trombocytenaggregatieremmer ('mono-TAR') gebruikt; bij hen kan tranexaminezuur achterwege gelaten worden.</p> <p>In verband met mogelijk wegspoelen van het bloedstolsel, wordt het aangeraden de mond niet te spoelen (ook niet met desinfecterende vloeistoffen) in de periode dat tranexaminezuur wordt gebruikt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende kennis bij mondzorgverlener over nut en werking tranexaminezuur bij gebruik van antitrombotica • Onvoldoende tijdige beschikbaarheid tranexaminezuur • Gewoonte van patiënten om te spoelen met water en andere middelen 	<p>Deskundigheidsbevordering door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • publicatie over de richtlijn in Nederlandse en internationale tijdschriften • nascholing mondzorgverleners • inbedding richtlijn in reguliere opleiding 	<ul style="list-style-type: none"> • ANT • Harteraad • KNMP • KNMT • NVM • NVMKA • NVVP • Opleidingen tandheelkunde en mondzorgkunde 																		

Onderwerp / aanbeveling	Knelpunt bij implementatie	Mogelijke oplossingsrichting	Verantwoordelijke partij(en)
<p>Het wordt niet aanbevolen routinematig aanvullende lokale maatregelen te nemen, zoals het aanbrengen van resorbeerbare wondverbanden.</p> <p>Dit is wel te overwegen wanneer er sprake is van risico verhogende factoren zoals beschreven in <i>kader 1 in de aanbeveling van uitgangsvraag 1</i> en bij continueren van anti-trombotica afwijkend van de stopadviezen van uitgangsvraag 1.</p>		<p>Afspraken met apotheek over beschikbaarheid tranexaminezuur door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tijdig uitschrijven van recepten • regionale afspraken over beschikbaarheid <p>Patiëntenvoorlichting</p>	
<p>De mondzorgverlener dient de patiënten te informeren over de risico's van continueren dan wel tijdelijk staken van antitrombotica bij het ondergaan van een bloedige ingreep in de mondzorg. Bij het geven van een tijdelijk stakingsadvies (volgens uitgangsvraag 1) hoort ook een advies voor het herstarten van de antitrombotica, eventueel in overleg met de voorschrijver dan wel trombosedienst/expertisecentrum.</p> <p>Daarbij is het van belang om na te gaan of de patiënt de informatie heeft begrepen.</p>	<p>Inhoudelijke knelpunten: zie overige aanbevelingen in dit implementatieplan.</p> <p>Knelpunten t.a.v. communicatie met patiënten.</p>	<p>Deskundigheidsbevordering door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • publicatie over de richtlijn in Nederlandse en internationale tijdschriften • nascholing mondzorgverleners • inbedding richtlijn in reguliere opleiding 	<ul style="list-style-type: none"> • ANT • KNMT • NVM • NVMKA • NVVP • Opleidingen tandheelkunde en mondzorgkunde

Onderwerp / aanbeveling	Knelpunt bij implementatie	Mogelijke oplossingsrichting	Verantwoordelijke partij(en)
<p>Patiënt gebruikt antitrombotica en krijgt een geplande bloedige ingreep in de mondzorg (tandarts, tandartspecialist, mondhygiënist)</p> <p>Niet staken, maar:</p> <ol style="list-style-type: none"> Overweeg aanvullende maatregelen (bijv. wondoppervlak verkleinen, faceren behandeling, inhechten resorbabele wondverbanden) bij aanwezigheid van meerdere bloedingsrisico verhogende factoren (zie kader 1) Overleg met voorschrijver en/of trombose-dienst/expertisecentrum als wordt ingeschat dat maatregelen onder "A" niet afdoende zullen zijn <p>Mondzorgverlener en patiënt bespreken samen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Doel/rede(n) behandeling of wijziging daarin Duur behandeling Mogelijke bijwerkingen/complicaties behandeling 24-uurs bereikbaarheid voor vragen patiënt Antitrombotica: <ul style="list-style-type: none"> Controles, gebruik en dosering Belang melden ingrepen en veranderingen in medicatie t.b.v. evt. aanpassing Voor- en nadelen tijdelijk staken Evt. herstartadvies Gebruik tranexaminezuur (behalve bij 'mono-TAR') en overige postoperatieve adviezen Advies om GEEN NSAID's te gebruiken als pijnstilling <p>Trombose-dienst/expertisecentrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> Regelt dosering en herstarten VKA of LMWH, inclusief evt. overbrugging Informeert patiënt, huisarts en apotheker Geeft terugkoppeling aan mondzorgverlener over INR <p>Mondzorgverlener informeert trombose-dienst/expertisecentrum over:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aard en datum geplande ingreep Geenste INR Bekende risicofactoren voor verhoogd trombose- of bloedingsrisico Evt. complicaties (na ingreep) <p>Besluit over ingreep</p>	<p>Inhoudelijke knelpunten: zie overige aanbevelingen in dit implementatieplan.</p> <p>T.a.v. communicatie met trombosedienst/trombose expertise centrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> Onbekendheid mondzorgverlener en trombose-dienst/trombose expertise centrum van elkaars verantwoordelijkheden en taken 	<ul style="list-style-type: none"> Deskundigheidsbevordering mondzorgverleners m.b.v. nascholing Standaard communicatie formulier voor overleg met trombose-dienst/trombose expertise centra 	<ul style="list-style-type: none"> ANT FNT KNMT NVM NVMKA Opleidingen tandheelkunde en mondzorgkunde
<p>Het verdient aanbeveling bij patiënten die antitrombotica gebruiken (onafhankelijk van het al dan niet staken voor de ingreep) en die een bloedige ingreep in de mondzorg ondergaan geen NSAID's als pijnstilling voor te schrijven, vanwege het additioneel verhoogde risico op nabloedingen en de beschikbaarheid van alternatieve pijnstillende maatregelen.</p> <p>De mondzorgverlener dient de patiënt ook het gebruik van vrij verkrijgbare NSAID's (OTC) af te raden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende kennis bij mondzorgverlener over risico's van NSAID's Onvoldoende kennis bij mondzorgverleners over adequate pijnstillingsmaatregelen, zonder NSAID-gebruik Gewoonte patiënten om NSAID's (vrij verkrijgbaar) te gebruiken 	<p>Deskundigheidsbevordering mondzorgverleners door:</p> <ul style="list-style-type: none"> publicatie over de richtlijn in Nederlandse en internationale tijdschriften nascholing mondzorgverleners a.d.h.v. de richtlijn en casuïstiek inbedding richtlijn in reguliere opleiding <p>Voorlichting patiënten over risico's NSAID's m.b.v. bij deze richtlijn behorende patiënteninformatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ANT Harteraad KNMT NVM NVMKA Opleidingen tandheelkunde en mondzorgkunde